

Свідомий вибір професійної діяльності, як умова досягнення особистісної зрілості

Макаренко М. С.

*магістрант ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: iamnikomak@gmail.com*

Васильченко О. М.

*доктор психологічних наук,
доцент, професор кафедри ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: olgavm@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-0716-3430*

Опис свідомого вибору професійної діяльності потрібно почати з того, що сьогодні у світі присутні стрімкі соціально-економічні зміни: умови роботи, можливість дистанційного працевлаштування, зміна економічних векторів, що впливає на прибутковість та появу нових професій, зміна підходу до навчання фахівців тощо. Сукупність наведених факторів виводить питання вибору професії на зовсім новий та подекуди незнайомий рівень. У своїх працях соціолог П. Сорокін, писав: «Від характеру професії людини значною мірою залежить характер її ідеології, її духовні надбання, її етика, симпатії та антипатії, смаки, звички і весь світогляд». [1, с 26].

Робота є актуальною і сьогодні, адже важливо свідомо підходити до вибору професійної діяльності, яка безпосередньо впливатиме на життєву позицію індивіда. Варто зазначити, що професійна діяльність формує у індивіда відповідну роль, та рольову поведінку. Так, на думку М. Куна, індивід формує плани поведінки відповідно до ролей та статусів у групах, із якими він себе ідентифікує. Згідно з основними положеннями теорії ролей, людина розуміється не як «абстрактна особистість», а носій певних нормативів, прав та обов'язків [2]. У свою чергу, професійна діяльність людини займає вагомую долю життя індивіда, формуючи в ньому роль, відповідно до очікувань колективу, професійного зростання, умов праці тощо.

Професійна діяльність людини також безпосередньо впливає на досягнення нею особистісної зрілості. Це прослідковується у роботах багатьох вчених, зокрема, як вважає Еріх Фромм, особистісна зрілість-це психологічно здорова особистість, яка веде проактивне, творче життя, прагне до ідентичності, має стійку і узгоджену систему поглядів як спосіб сприйняття світу, забезпечує успішну самореалізацію людини в суспільстві і адекватне сприйняття людиною самої себе і свого стану, нерозривно пов'язаного з соціальною реальністю [3]. Такий опис німецького психолога добре ілюструє особистісну зрілість та демонструє її важливість для повноцінного розвитку індивіда. Проаналізувавши спільні риси визначення особистісної зрілості різними авторами, скомпільовано таке визначення особистісної зрілості: особистісна зрілість-це психологічне новоутворення зрілого періоду життя людини, яке характеризується здатністю індивідом приймати виважені рішення, згідно обраної життєвої стратегії, його інтегрованістю у суспільство та здатністю робити вибір у кризові моменти життя,

Щоб свідомо підійти до вибору професії, який у майбутньому безпосередньо повпливає на досягнення особистісної зрілості, індивіду необхідно добре оцінити свої сильні та слабкі сторони, відстежити зони росту, та узгодити власні бажання з

вибором професії. Для досягнення таких цілей, використовуються різні методи, такі як: опитувальники, анкетування, метод бесіди, тестування. Наприклад, «Опитувальник професійної спрямованості» (ОПС) Д. Голанда допомагає визначити ступінь зв'язку типу особистості зі сферою професійної діяльності, до якої у неї є нахили [4]. У свою чергу, для того, щоб визначити, на скільки був вдалим вибір професії і як індивід проходить шлях до особистісної зрілості, можна застосувати метод кореляції даних, отриманих за допомогою опитувальника щодо професійної діяльності, та теста-опитувальника особистісної зрілості Ю. З. Гільбуха [5].

Одним зі способів підготовки індивіда до свідомого вибору професійної діяльності являється профорієнтаційна робота. Профорієнтація передбачає формування психологічної готовності до майбутньої трудової діяльності. Основою професійної орієнтації є формування диспозиційних рис особистості, які роблять можливим виконання професійної діяльності впродовж тривалого періоду часу. Готовність до трудової діяльності являється передумовою досягнення особистісної зрілості. Здатність самостійно та успішно виконувати трудову діяльність свідчить про готовність до трудової діяльності. На думку Є. О. Мілеряна, формування загальнотрудових політехнічних умінь у молодшому шкільному та підлітковому віці збільшують адаптивні можливості особистості у майбутній професії [6].

Дослідження свідомого вибору професійної діяльності, як умови досягнення особистісної зрілості, посприяє успішному вибору індивідами майбутньої роботи, та спростить цей нелегкий процес. Як наслідок, більша кількість людей зможуть працювати згідно властивим їм психологічним особливостям.

Ключові слова: професійна діяльність, особистісна зрілість, професія, вплив.

Список використаних джерел

1. Сорокін П. О. *Юридична енциклопедія* : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : П С. С. 545.
2. Кун. Т. С., *Функція для мисленневих експериментів*, у: «*Mélanges Alexandre Koyré*», ред. Р. Тамона та І. Б. Коена. Герман, Париж, 1964.
3. Фромм Е. *Мати або Бути?* .Київ: Видавництво «Клуб сімейного дозвілля», 2020. 304с.
4. «Опитувальник професійної спрямованості» (ОПС) Д. Голанда, 4с.
<https://www.truity.com/test/holland-code-career-test>
5. «Тест опитувальник особистісної зрілості» Ю. З. Гільбух.
<https://onlinetestpad.com/ru/test/11130-test-lichnostnoj-zrelosti-gilbukh>
6. Мілерян Є. О. *Загальнотрудові політехнічні уміння та їх формування* / Євгеній Олександрович Мілерян.-К. : «Знання», 1970.-47 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/12083068.pdf>